

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/33/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8122200148
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 01. 2026
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrej Radomský
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2026:8122200148.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Andreja Radomského a členov senátu JUDr. Kataríny Krochtovej a JUDr. Romana Lajoša v spore žalobkyne: A. B., narodená XX. XXXXXX XXXX, bytom C. XX, XXX XX D., zastúpenej JUDr. Jozefom Ondákom, advokátom so sídlom kancelárie Slovenská 69, 080 01 Prešov, IČO: 35 522 275, proti žalovanému: A., E., E. E. XX. XXXXXX XXA., XXX XX F., G.: XX XXX XXX, zastúpeného HUSAR AND PARTNERS S.R.O., advokátska kancelária, so sídlom Vojenská 14, 040 01 Košice, IČO: 53 519 141, o určenie neexistencie záložného práva, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 29C/1/2022 - 111 zo dňa 30.11.2022, takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje rozsudok.

II. Žalobkyni priznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením.

III. Stranám sporu náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom rozhodol nasledovne:

„I. U r č u j e , že nehnuteľnosti vedené na LV č. XXXX katastrálne územie E. v podiele 3 k bytu č. X H. G.. D. C. C. I. XX. so súpisným číslom XXXX postaveného na pozemku s parcelným číslom XXXX/XX o výmere 569 m² - zastavaná plocha a nádvorie, k podielu priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach k domu v podiele 75/3480 spolu so spoluvlastníckym podielom na pozemku s parcelným číslom XXXX/XX o výmere 569 m² - zastavaná plocha a nádvorie v podiele 15/928 vedeného na LV č. XXXX katastrálne územie E., n i e s ú zaťažené záložným právom zriadením zmluvou o zriadení záložného práva z XX.X.XXXX a dodatkom č. 1 k zmluve o zriadení záložného práva zo XX.X.XXXX uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným.

II. P r i z n á v a žalobkyni voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením, po právoplatnosti rozhodnutia súdu vo veci samej.“

2. Vec právne posúdil podľa ust. § 1, § 2 písm. a), § 15 zákona č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o úveroch na bývanie“), § 2 ods. 1, § 3 zákon č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka, § 2 ods. 61, 62, 63 zákona č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní (ďalej len „Živnostenský zákon“), § 255 ods. 1, § 262 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

3. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že medzi stranami sporu bola uzavretá Zmluva o úvere so zabezpečením v predmete poskytnutia úveru vo výške 61.500,- EUR, s tým, že lehota splatnosti sa dodatkami menila. Rovnako nebolo sporné, že na zabezpečenie úhrady záväzku zo Zmluvy o úvere bola zriadená aj Zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti na LV č. XXXX, kat. úz. E., v podiele 3/4 bytu č. X, H. X. D., C. C. I. XX, bytového domu č. XXXX, spolu so spoluvlastníckymi podielmi na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu, a spoluvlastníckeho domu na pozemku, ktorý je zastavaný týmto obytným blokom vo výške XX/XXXX. Najprv sa súd prvej inštancie zaoberal naliehavým právnym záujmom na určovacej žalobe. Poukázal na to, že určovacia žaloba môže mať preventívny charakter, ak možno pomocou nej eliminovať stav ohrozenia práva, alebo neistoty v právnom vzťahu, ktorá je zárukou odstránenia budúcich sporov. Podľa názoru súdu prvej inštancie sa môže záložca žalobou domáhať proti záložnému veriteľovi, určenia neexistencie záložného práva z dôvodu neplatnosti záložnej zmluvy (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/137/2017). Vzhľadom na platnú právnu úpravu nie je preto možné uplatniť záver, že naliehavý právny záujem nie je daný, ak požadované určenie má povahu predbežnej otázky. V katastri je vyznačené zriadené záložné právo voči nehnuteľnosti, a teda existencia naliehavosti právneho záujmu je daná. Ďalej súd prvej inštancie skúmal aj tvrdením žalobkyne, že v konkrétnom prípade je zmluvný vzťah založený na Zákone o úveroch na bývanie. Podľa názoru súdu prvej inštancie predmetná úverová zmluva spĺňa definíciu charakteristiky úveru na bývanie, keďže návratnosť finančných prostriedkov bola zabezpečená záložným právom k nehnuteľnosti bytu. V danom prípade neobstojí argumentácia žalovaného o vylúčení aplikácie právnej úpravy Zákona o úveroch na bývanie z dôvodu, že nespĺňa definíciu veriteľa, nakoľko nielenže nemá v predmete činnosti poskytovania úverov a pôžičiek, ale nebolo udelené ani povolenie NBS na poskytovanie v zmysle tohto zákona. Pokiaľ žalovaný argumentoval tým, že ide o príležitostný finančný obchod pri správe svojho majetku v tomto smere však žiadne dôkazy neponúkol. Poukázal na to, že dôkazné bremeno tvrdenia bolo na žalovanom a takéto zo svojej strany nesplnil. Podľa názoru súdu prvej inštancie je nedôvodná argumentácia žalovaného o tom, že nie je možné aplikovať Zákon o úveroch na bývanie, na tieto právne pomery, čo vyplýva aj zo záveru v konaní prebiehajúcim pod sp. zn. 15C/63/2020 Okresného súdu Prešov. Ďalej tiež žalovaný poukazoval na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo/102/99 a sp. zn. 5Cdo/164/2012 s tým, že z týchto rozhodnutí vyplýva, že subjektívne práva a povinnosti vyplývajúce z občianskoprávných vzťahov, je zabezpečená systémom viacerých občianskoprávných záruk. K pôvodnému právnemu vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom, ktorý je ako hlavný, pristupuje nový právny vzťah, a podľa názoru súdu prvej inštancie išlo o vzťah akcesorickej povahy, čiže ako taký (zriadenie záložného práva), môže platiť len vtedy, ak je platný záväzok hlavný. To vyplýva jednoznačne zo záverov Najvyššieho súdu SR vo viacerých rozhodnutiach. Pokiaľ súd prvej inštancie dospel k záveru, že teda hlavný vzťah nie je platným právnym úkonom, potom ani akcesorický záväzok nemôže platiť, a preto žalobe vyhovel. Pokiaľ išlo o návrh na doplnenie dokazovania týkajúceho sa vyžiadania správy z NBS, či žalovaný je vedený v registri veriteľov poskytujúcich úvery na bývanie, respektíve či kontrolnou činnosťou bolo zistené, že žalovaný takéto úvery poskytuje nadbytočne a nehospodárne, tento návrh na doplnenie dokazovania zamietol. Ak teda tvrdí žalovaný, že nemá v predmete činnosti poskytovanie úverov a nemá povolenie na poskytovanie úverov NBS, potom nemôže byť zavedený ani v registri veriteľov, a keďže išlo o úver, ktorý bol poskytnutý svojim charakterom na bývanie, čo nevyklučuje, že žalovaný v rozpore s predmetom svojej podnikateľskej činnosti, a bez povolenia NBS niekedy takýto úver poskytol, prípadne aj naďalej poskytuje, nemá vplyv na posúdenie veci. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie žalobe vyhovel a priznal nárok na náhradu trov konania úspešnej strane, teda žalobcovi v rozsahu 100% voči žalovanému.

4. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný namietajúc nevykonanie navrhovaných dôkazov a nesprávne právne posúdenie veci. Uviedol, že pre posúdenie sporu boli podstatné tri právne otázky, a to posúdenie platnosti úverovej zmluvy uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným, posúdenie toho, či prípadná neplatnosť úverovej zmluvy spôsobuje aj neplatnosť uzavretej záložnej zmluvy, a otázka zaťaženia dôkazného bremena, že išlo u žalovaného o príležitostný finančný obchod a poskytnutie úveru nie je jeho podnikateľskou činnosťou. Žalovaný naďalej trvá na tom, že nie je možné vychádzať zo Zákona o úveroch na bývanie. Keďže závery súdu prvej inštancie o aplikácii zmienenej zákona nepovažuje za správne a ústavne udržateľné, keďže nebola uzavretá zmluva o úvere na bývanie medzi stranami sporu, nespĺňa žalovaný znaky uvedené v § 2 ods. 1 písm. a/ Zákona o úveroch na bývanie a nemôže v zmysle tohto zákona nikto poskytnúť úver fyzickej osobe, nepodnikateľovi. Preto právne zdôvodnenie súdom prvej inštancie nepovažuje za akceptovateľné. Najpodstatnejšou otázkou však podľa žalovaného je otázka neplatnosti záložnej zmluvy. Podľa názoru žalovaného, ak by aj bola Zmluva o úvere neplatná, nič na tom nemení, že

žalovaný poskytol finančné prostriedky žalobkyni, ktoré doteraz ani len čiastočne nevrátila, a z jej postoja nevyplýva, že by mala snahu tieto finančné prostriedky vrátiť. Z tohto dôvodu minimálne na strane žalobkyne vzniklo bezdôvodné obohatenie, a z tohto dôvodu nárok žalovaného ako veriteľa naďalej trvá a môže byť plnený práve na základe záložnej zmluvy, ktorú strany sporu uzavreli, čiže tento záväzok je možné podľa názoru žalovaného naďalej akceptovať. V tejto súvislosti poukázal na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu SR napr. sp. zn. 4Obo/102/99, sp. zn. 2Cdo/2606/2000 alebo sp. zn. Rc 15/2001 Najvyššieho súdu ČR. S ohľadom na uvedené rozhodnutia nemožno vychádzať len z toho, že zabezpečenie pohľadávky v zmysle záložného práva musí automaticky zdieľať osud hlavného záväzku úverovej zmluvy. Osobitne nie v prípade, ak v zmysle záložnej zmluvy je zabezpečenou pohľadávkou aj pohľadávku z dôvodu bezdôvodného obohatenia (rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 464//2011). Z tohto dôvodu sa žalovaný domnieva, že po práve má nárok na akceptáciu zmluvy o záložnom práve a táto je platná, a je zabezpečením pohľadávky, ktorú žalovaný ako veriteľ má voči žalobkyni. Vo vzťahu k dôkaznému bremenu poukazuje na to, že názor súdu prvej inštancie je v rozpore s tzv. negatívnou dôkaznou teóriou v zmysle ktorej od nikoho nemožno spravodlivo požadovať, aby preukazoval nejakú negatívnu skutočnosť, čiže niečo, čo sa nestalo, či neexistuje. Druhým paradoxom rozhodnutia súdu prvej inštancie je to, že na jednej strane konštatoval, že žalovaný neunesol dôkazné bremeno, na druhej strane však návrhy žalovaného na doplnenie dokazovania zamietol. Z toho dôvodu, navrhol rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť, žalobu zamietnuť, a priznať mu nárok na náhradu trov celého konania.

5. K odvolaniu žalovaného sa vyjadrila žalobkyňa. Napadnuté rozhodnutie považuje v celom rozsahu za vecne správne. Trvá na svojej argumentácii a žiada potvrdiť rozsudok súdu prvej inštancie a priznať jej nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

6. K vyjadreniu žalobkyne zaslal repliku žalovaný. Uviedol, že žalobkyňa vo svojom vyjadrení neuviedla žiadne nové skutočnosti. Zopakoval svoje tvrdenia, na ktoré poukázal v celom rozsahu. Podľa žalovaného niet čo dodať k jeho odvolaniu. Má za to, že je potrebné rozhodnúť podľa článku 1 ods. 5 písm. d) Záložnej zmluvy, zabezpečenej pohľadávky žalovaného pre účely tejto zmluvy sa považujú aj peňažné pohľadávky, vrátane príslušenstva, ktoré vzniknú záložnému veriteľovi v súvislosti so zmluvou o úvere, ale aj bez právneho dôvodu, z neplatného právneho úkonu, alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý opadol, t. j. v prípade vydania bezdôvodného obohatenia. K tejto argumentácii sa žalobkyňa vôbec vo svojom vyjadrení nevyjadrila a nereagovala na argumenty žalovaného uvedené v odvolaní.

7. Do skončenia odvolacieho konania neboli tunajšiemu súdu doručené žiadne ďalšie odvolacie dupliky.

8. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v ako aj konanie im predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli Krajského súdu v Prešove a na jeho webovej stránke najmenej 5 dní vopred a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

9. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

10. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nevykonaním navrhovaných dôkazov a nesprávnym právnym posúdením, teda to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (viď rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 78/05).

11. Odvolací súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že o odvolaní žalovaného už raz rozhodol, a to rozsudkom č. k. 18Co/13/2023 – 155 zo dňa 30.01.2024 v spojení s opravným uznesením č. k. 18Co/13/2023 – 165 zo dňa 09.04.2024.

12. Najvyšší súd SR o dovolaní žalovanej rozhodol uznesením sp. zn. 8Cdo/127/2024 zo dňa 25.06.2025 tak, že cit.:

„Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. januára 2024 sp. zn. 18Co/13/2023 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.“

13. V odôvodnení rozhodnutia NSSR uviedol nasledovné:

„16.1. Dovolačný súd nespochybňuje závery ustálenej súdnej praxe podľa ktorej „Záložné právo ako akcesorické právo slúži na zabezpečenie pohľadávky veriteľa tým, že, ak dlžník nesplní svoj záväzok včas a riadne, záložný veriteľ je oprávnený uspokojiť svoju pohľadávku vrátane jej príslušenstva z predmetu záložného práva, t. j. zo zálohu. Vo vzťahu k zabezpečenému záväzku má záložné právo povahu akcesorického záväzku, t. j., ak k vzniku k hlavnému záväzku nedôjde, nemôže dôjsť ani k vzniku akcesorického záväzku“. Z uvedeného potom vyplýva, že záložné právo môže existovať len v nerozlučnej spätosti s pohľadávkou, ktorá je súčasťou hlavného primárneho záväzkového vzťahu medzi dlžníkom a veriteľom. Samotná existencia záložného práva, t. j. existencia bez ním zabezpečovanej pohľadávky, je pojmovo vylúčená. Akcesorická povaha záložného práva sa, zjednodušene povedané, prejavuje tak, že jeho „osud“ je zviazaný s „osudom“ zabezpečenej pohľadávky. Ak teda pripustíme, že záložné právo je akcesorické, znamená to, že záložné právo vzniká vždy najskôr spolu so zabezpečenou pohľadávkou a najneskôr spolu so zabezpečenou pohľadávkou aj zaniká. Záložné právo je právom k cudzej veci, prípadne k právu alebo inej majetkovej hodnote. Účelom záložného práva je len zabezpečovať pohľadávku záložného veriteľa. Akcesorická povaha tohto inštitútu sa prejavuje predovšetkým v tom, že záložné právo samo osebe nemôže existovať. Čo do vzniku i jeho trvania je závislé na vzniku, resp. trvaní zabezpečovanej pohľadávky. V dôsledku svojej akcesorickej povahy záložné právo predpokladá pre svoj vznik, resp. trvanie platnú pohľadávku, bez ktorej nemôže existovať. Viazá sa vždy výlučne na zabezpečenú pohľadávku. Z akcesorickej povahy záložného práva potom vyplýva, že zmluvné záložné právo vznikne platne len v prípade, že platne vznikla pohľadávka, ktorú záložné právo zabezpečuje. Prostredníctvom záložného práva možno zabezpečiť pohľadávku veriteľa na peňažné plnenie aj pohľadávku nepeňažnú (pokiaľ jej hodnota je určitá alebo počas trvania záložného práva určiteľná), existujúcu, viazanú na splnenie podmienky alebo takú, ktorá má v budúcnosti iba vzniknúť, pohľadávku v dobe vzniku záložného práva splatnú alebo ktorej splatnosť má ešte len nastať.

16.2. Napriek skutočnosti, že odvolací súd dostatočne nevysvetlil ani to, prečo sa predmetná úverová zmluva mala riadiť práve zákonom č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie (keďže v danej veci neboli úverové prostriedky určené k nadobudnutiu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti určenej na bývanie - § 1 ods. 2 písm. b), c) tohto zákona, resp. odvolací súd bližšie nevysvetlil na aký účel mal byť úver poskytnutý), čo malo potom dopad na samotné posúdenie jej platnosti (keďže odvolací súd neplatnosť úverovej zmluvy vyvodzoval výlučne z § 15 ods. 3 cit. zákona), dovolačný súd nespochybňuje samotný záver odvolacieho súdu, že v dôsledku neplatnosti úverovej zmluvy (ak by predmetná úverová zmluva bola skutočne absolútne neplatným právnym úkonom), nemohlo platne vzniknúť ani záložné právo na zabezpečenie pohľadávky z tejto úverovej zmluvy (t. j. pohľadávky na vrátenie úveru). Odvolacia argumentácia žalovanej však smerovala k tomu, že i napriek uvedenému (prípadnej neplatnosti úverovej zmluvy), keďže záložná zmluva zabezpečovala o. i. aj pohľadávku na vydanie bezdôvodného obohatenia (vo výške poskytnutého úveru), ktorá vznikla z neplatného právneho úkonu - úverovej zmluvy, vo vzťahu k tejto pohľadávkou záložné právo vzniklo platne. Z obsahu záložnej zmluvy (čl. I. ods. 5 písm. d) záložnej zmluvy) totiž vyplývalo, že zabezpečenou pohľadávkou sa na účely tejto zmluvy považovala aj peňažná pohľadávka, vrátane príslušenstva na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá vznikne, resp. vznikla záložnému veriteľovi v súvislosti so zmluvou o úvere v dôsledku plnenia záložného veriteľa dlžníkovi bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Inak povedané, zmluvné strany záložnej zmluvy sa dohodli aj na tom, že záložnou zmluvou zriadené záložné právo bude zabezpečovať o. i. aj peňažnú pohľadávku v sume 61.500 eur, pre prípad, že by bola úverová zmluva vyhodnotená ako neplatný právny úkon a plnenie na jej podklade by sa tak stalo bezdôvodným obohatením (t. j. záložné právo zabezpečovalo o. i. aj vrátenie pohľadávky z bezdôvodného obohatenia v prípade neplatnosti úverovej zmluvy - nárok na jej vrátenie pritom vyplýval aj z § 15 ods. 3 veta druhá zákona č. 90/2016 Z. z.). V danom prípade bolo žalobkyni na podklade uzavretej úverovej zmluvy poskytnuté peňažné plnenie v sume 61.500 eur (spôsobom dohodnutým podľa čl. V.

úverovej zmluvy). Ak súdy nižších inštancií ustálili, že úverová zmluva bola neplatným právnym úkonom, takto poskytnuté plnenie sa nepochybne stalo bezdôvodným obohatením (§ 451 ods. 2 v spojení s § 457 Občianskeho zákonníka), ktoré bola žalobkyňa povinná žalovanej vydať. Keďže úverová zmluva bola určená za absolútne neplatný právny úkon (teda od počiatku), plnenie na jej základe sa stalo bezdôvodným obohatením okamihom jeho poskytnutia. Podľa § 151c ods. 2 Občianskeho zákonníka, záložným právom možno zabezpečiť aj pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti alebo ktorej vznik závisí od splnenia podmienky. Nakoľko v danej veci mali byť úverové prostriedky žalobkyni poskytnuté až po uzavretí zmluvy o zriadení záložného práva (bod 5.2 a nasl. úverovej zmluvy), išlo o prípad zabezpečenej pohľadávky podľa § 151c ods. 2 Občianskeho zákonníka (t. j. o zabezpečenie budúcej pohľadávky). V danej veci nie je sporné, že pohľadávka z bezdôvodného obohatenia tu vznikla (aj odvolací súd v závere svojho rozhodnutia odkázal žalovanú na podanie žaloby na plnenie a v prípade úspechu, na vymáhanie priznaného nároku v súlade so právnymi predpismi) a keďže akcesorická povaha záložného práva predpokladá pre svoj vznik, resp. trvanie platnú pohľadávku, bez ktorej nemôže existovať (t. j. platný vznik a trvanie zabezpečovanej pohľadávky), bolo úlohou odvolacieho súdu dať žalovanej odpoveď na otázku, či samotná neplatnosť hlavného (zabezpečeného) záväzku spôsobila aj neplatnosť záložnej zmluvy v tej jej časti, v ktorej sa záložné právo malo vzťahovať k pohľadávke z bezdôvodného obohatenia, ktorá vznikla práve v dôsledku neplatnej úverovej zmluvy (inak povedané, či samotná neplatnosť úverovej zmluvy spôsobila nemožnosť zriadenia záložného práva k pohľadávke, ktorej vznik bol priamym účinkom tejto neplatnosti, príp., či bolo predmetnou záložnou zmluvou platne dojednané zabezpečenie vrátenia pohľadávky z bezdôvodného obohatenia titulom neplatnej úverovej zmluvy). Je potrebné si uvedomiť, že záložné právo sa viaže výlučne na zabezpečenie pohľadávky, a teda z akcesorickej povahy tohto záložného práva potom vyplýva, že toto vznikne platne len v prípade, že platne vznikla pohľadávka, ktorú záložné právo zabezpečuje. Rovnako je potrebné si uvedomiť, že označenou záložnou zmluvou boli zabezpečené viaceré pohľadávky so samostatným právnym základom ich vzniku (čl. I bod 5 písm. a) až e) záložnej zmluvy), t. j. nielen pohľadávka zo zmluvy o úvere, ale aj pohľadávka na vrátenie bezdôvodného obohatenia v prípade neplatnosti úverovej zmluvy (pričom každá z nich je pohľadávkou samostatnou, s odlišným právnym základom a časovým okamihom jej vzniku). Zriadenie záložného práva na zabezpečenie pohľadávky z bezdôvodného obohatenia pritom zákon nevyklucuje. Práve z týchto dôvodov sa potom žalovaná domáhala odpovede na otázku, či absolútna neplatnosť úverovej zmluvy spôsobila (z dôvodu akcesority záložného práva) súčasne aj neplatnosť záložnej zmluvy vo vzťahu k (samostatne) zabezpečenej pohľadávke na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá vznikla práve až ako dôsledok neplatnosti tejto úverovej zmluvy (a teda neplatnosťou úverovej zmluvy pohľadávka na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške poskytnutej úverovej sumy, na rozdiel od pohľadávky na vrátenie úverovej sumy z úverovej zmluvy, nezanikla, ale práve naopak, týmto okamihom vznikla a naďalej existuje), a aj vo vzťahu ku ktorej, účastníci dohodli zriadenie záložného práva na zabezpečenie jej vrátenia. Samotnú skutočnosť, že za daného stavu nevznikla samotná pohľadávka žalovanej na vrátenie úverovej sumy zo zmluvy o úvere (a z tohto dôvodu vo vzťahu k nej nebolo platne zriadené ani záložné právo) žalovaná nespochybňovala. K tejto odvolacej otázke (hoci si vyžadovala špecifickú odpoveď zo strany odvolacieho súdu) sa odvolací súd bližšie nevyjadril, hoci bola pre žalovanú kľúčová (odvolací súd bez bližšieho zdôvodnenia označil záložnú zmluvu za neplatnú en bloc z dôvodu neplatnosti úverovej zmluvy).

17. Dovolací súd uzatvára, že odvolací súd nechal do úvahy žiadnu z týchto namietaných skutočností a preto z jeho strany ide o postup odporujúci princípom materiálneho právneho štátu. Sumarizujúc vyššie uvedené oprávňuje dovolací súd vysloviť názor, že odvolací súd svoje rozhodnutie v dovolaní napadnutej časti odôvodnil spôsobom, ktorým založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Bolo povinnosťou odvolacieho súdu vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní žalovanej (§ 387 ods. 3 CSP). Pretože odvolací súd v prejednávanej veci nezaujal k otázkam urobeným súčasťou odvolania žalovanej žiadne konkrétne stanovisko, dovolaciemu súdu nezostalo prijať iný záver než ten, že došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f) CSP.

20. Odvolací súd v ďalšom konaní svoje rozhodnutie riadne odôvodní tak, aby obsahová (materiálna) náplň jeho rozhodnutia založila nielen jeho zrozumiteľnosť, ale aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Osobitnú pozornosť bude venovať relevantným argumentom odvolateľky.“

14. Z dôvodu zrušenia rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 18Co/13/2023 zo dňa 30.01.2024 Najvyšším súdom SR odvolací súd opätovne podrobil prieskumu odvolanie žalovaného podané proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 29C/1/2022 - 111 zo dňa 30.11.2022.

15. K námietke žalovaného o nevykonaní navrhovaných dôkazov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. e) CSP odvolací súd poznamenáva, že súd prvej inštancie zamietol návrh na doplnenie dokazovania vyžiadaním správy od NBS ohľadom vedenia žalovaného v registri veriteľov poskytujúcich úvery na bývanie, resp. či kontrolnou činnosťou bolo zistené, že žalovaný poskytuje takéto úvery z dôvodu, že vykonanie takéhoto dôkazu považoval za nevhodné a nadbytočné. Uvedené závery súdu prvej inštancie odvolací súd aprobejuje, keďže vykonaním dôkazu navrhovaného žalovaným by neboli zistené také skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé privodiť zásadnú zmenu skutkového stavu, ktorá by bola relevantná pre právne posúdenie veci (odvolací súd svoje úvahy podrobnejšie rozvinie ďalej). Súčasne odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že dokazovanie je procesný postup, ktorý je založený na vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov súdom a ich následnom zhodnotení. Význam dokazovania teda spočíva v získaní dôležitých poznatkov, na základe ktorých súd stanoví skutkový stav v prejednávanej veci, a z ktorého potom vychádza a ktorý následne aplikuje aj konkrétnu právnu normu, resp. právne normy, teda rozhoduje. Zistenie skutkového stavu, ktoré objektívne zodpovedá stavu veci, je jednou z najdôležitejších činností v rámci sporového konania, pretože je základným predpokladom vôbec pre rozhodnutie súdu. Dôkazmi overený skutkový stav je významný však z hľadiska posúdenia správnosti tvrdení strán sporu a unesenia dôkazného bremena, ktoré je predpokladom ich úspešnosti, a to obzvlášť v sporovom konaní (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/256/2012). Odvolací súd tiež zdôrazňuje aj to, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu a procesný postoj strany sporu zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť súdu akceptovať návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Súdy sú povinné na všetky uvedené procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať súladne s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom strana sporu uplatňuje svoj nárok alebo sa bráni proti jeho uplatneniu, prípadne štádia samotného civilného procesu. Predmetnú odvoláciu námietku odvolací súd posúdil ako nedôvodnú, keďže súd prvej inštancie rozhodoval na základe dôkazmi overeného skutkového stavu.

16. K odvolaciemu dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP (t. j. nesprávnemu právnemu posúdeniu veci súdom prvej inštancie) odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 9Cdo/23/2021 z 29.09.2021). Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. Omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (pozri napr. rozhodnutie Najvyšší súd SR, sp. zn. 7Cdo/7/2010). Ani táto odvolacia námietka naplnená nebola.

17. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že žalovaný ako veriteľ uzatvoril dňa 28.05.2019 so žalobkyňou ako dlžníkom Zmluvu o úvere o zabezpečení (č. I. 11), na základe ktorej žalovaný poskytol žalobkyňi úver vo výške 61.500,- EUR a žalobkyňa sa úver zaviazala vrátiť do 31.12.2019 (čl. II. Zmluvy o úvere o zabezpečení). Zmluvne strany sa dohodli, že úver sa poskytuje za úrok 5,5% ročne (čl. III. Zmluvy o úvere o zabezpečení).

18. V čl. V Zmluvy o úvere o zabezpečení je zmluvné dojednanie o spôsobe poskytnutia úveru s tým, že predmetný úver mal byť poskytnutý na úhradu záväzkov žalobkyne voči: spoločnosti Aporia zo Zmluvy o pôžičke zo dňa 20.05.2019 vo výške 5.200,- EUR; ďalej na úhradu záväzkov žalobkyne voči E. J., E. vo výške 6.500,- EUR; na úhradu pohľadávky vymáhanú v exekučnom konaní vedenom súdnym exekútorom K. E. L. pod spisovou značkou M. XXX/XXXX vo výške 14.514,21 EUR; na úhradu pohľadávky v exekučnom konaní vedenom súdnym exekútorom K. B. N. M. X/XXXX vo výške 21.198,21 EUR; na úhradu pohľadávok vymáhaných v exekučnom konaní súdnym exekútorom L. L. D. pod spisovou značkou M. XX/XXXX vo výške 1.250,40 EUR, vo veci M. XXXX/XXXX vo výške 3.680,01 EUR a M. XXXX/XXXX vo výške 1.051,62 EUR; a na úhradu pohľadávky v exekučnom konaní XXX M. XX/XX vo výške 761,56 EUR. Zostávajúcu sumu 7.343,99 EUR mal žalovaný vyplatiť podľa pokynu dlžníka na účet označený v bode 5.1.9 Zmluvy o úvere so zabezpečení.

19. Podľa bodu 8.5 prvej vety Zmluvy o úvere o zabezpečení vo veciach neupravených touto zmluvou sa zmluvný vzťah spravuje príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka.

20. Dňa XX.XX.XXXX strany sporu uzatvorili Dodatok č. 1 k zmluve o úvere so zabezpečením (č. I. 15 rub), v ktorom bola dohodnutá zmena lehoty splatnosti úveru do 30.11.2019 (čl. 2, bod 6.1 Dodatku č. 1 k zmluve o úvere so zabezpečením).

21. Dňa 27.05.2020 strany sporu uzatvorili Dohodu o zmene zmluvy o úvere so zabezpečením zo dňa XX.XX.XXXX (č. I. 14), ktorou došlo k predĺženiu lehoty splatnosti úveru do 30.06.2020 (čl. II bod 2.2. Dohody o zmene zmluvy o úvere so zabezpečením zo dňa 28.05.2019) s tým, že úver sa poskytuje za úrok, ktorý je dohodnutý vo výške 5,5 %-ta ročne, a to za dobu od poskytnutia úveru až do jeho úplného splatenia (čl. III, bod 3.1. Dohody o zmene zmluvy o úvere so zabezpečením zo dňa 28.05.2019).

22. Dňa 28.05.2019 uzatvorili strany sporu, za účelom zabezpečenia pohľadávky, Zmluvu o zriadení záložného práva na nehnuteľnosti, ktoré sa nachádzajú v katastrálnom území: E., obec: D., O.: D. A. ktoré sú zapísané O. P. C. D., katastrálnym odborom na liste vlastníctva číslo XXXX takto: Byt č. X H. X. D. A. C. C. XX v F. Q., R. C. XX,XX E. E. I. XXXX, ktorý je postavený na pozemku parcely registra „S.“ s parcelným číslom XXXX/XX, popis stavby bytový dom, spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach, spoločných zariadeniach domu a na príslušenstve domu prislúchajúci k Bytu o veľkosti XX/XXXX a spoluvlastnícky podiel o veľkosti 3/4 k nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza v katastrálnom území: E., obec: D., O.: D. a ktoré sú zapísané O. P. C. D., katastrálnym odborom na liste vlastníctva číslo XXXX, spoluvlastnícky podiel o veľkosti XX/XXXX na pozemku parcely registra „S.“ s parcelným číslom XXXX/XX o výmere 569 m², druh pozemku zastavané plochy a nádvoria (č. I. 17 rub).

23. Žalovaný za podstatné pre posúdenie sporu považoval tri právne otázky, a to posúdenie platnosti úverovej zmluvy uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným, posúdenie toho, či prípadná neplatnosť úverovej zmluvy spôsobuje aj neplatnosť uzavretej záložnej zmluvy a otázka zaťaženia dôkazného bremena, že išlo u žalovaného o príležitostný finančný obchod a poskytnutie úveru nie je jeho podnikateľskou činnosťou.

24. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie má za to, že na daný právny vzťah je potrebné aplikovať zákon č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie (ďalej len „Zákon o úveroch na bývanie“). Aj podľa názoru odvolacieho súdu Zmluva o úvere so zabezpečením spĺňa definíciu úveru na bývanie uvedenú v § 1 ods. 2 Zákona o úveroch na bývanie, podľa ktorého úverom na bývanie na účely tohto zákona je dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov veriteľom spotrebiteľovi na základe zmluvy o úvere na bývanie vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo obdobnej finančnej pomoci, ktorá je zabezpečená záložným právom k nehnuteľnosti, bytu. Odvolací súd nemá pochybnosti o tom, že žalobkyňa nekonala v rámci svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, pričom predmetný úver bol zabezpečený záložným právom k bytu.

25. K posúdeniu platnosti úverovej zmluvy uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným, a otázky zaťaženia dôkazného bremena, že išlo u žalovaného o príležitostný finančný obchod a poskytnutie úveru nie je jeho podnikateľskou činnosťou je potrebné mať na zreteli, že žalovaný namietal aplikáciu Zákona o úveroch na bývanie, nakoľko z jeho strany sa jednalo len o príležitostný finančný obchod a poskytnutie úveru nie je jeho podnikateľskou činnosťou. Na preukázanie týchto skutočností navrhol doplnenie dokazovania vyžiadaním správy od NBS ohľadom vedenia žalovaného v registri veriteľov poskytujúcich úvery na bývanie, resp. či kontrolnou činnosťou bolo zistené, že žalovaný poskytuje takéto úvery. V tomto ohľade odvolací súd považuje za potrebné poukázať na ust. § 2 ods. 1 písm. a) Zákona o úveroch na bývanie, v zmysle ktorého sa veriteľom rozumie banka, zahraničná banka alebo pobočka zahraničnej banky, ktorá má povolenie Národnej banky Slovenska podľa osobitného predpisu a ktorá v rámci svojej podnikateľskej činnosti poskytuje alebo sľubuje poskytnúť úver na bývanie. Z citovaného ustanovenia tak jasne vyplýva, že zákonodarca stanovil podmienku udelenia povolenia Národnou bankou Slovenska podľa osobitného predpisu na to, aby bolo možné hovoriť o veriteľovi v zmysle ust. § 2 ods. 1 písm. a) Zákona o úveroch na bývanie.

26. Žalovaný v priebehu celého konania zotrval na svojich vyjadreniach, že nevykonáva činnosť vzťahujúcu sa k poskytovaniu pôžičiek a úverov ako činnosť sústavnú za účelom dosiahnutia zisku

v zmysle definície ust. § 2 Obchodného zákonníka a Živnostenského zákona. Za účelom preukázania svojich tvrdení navrhol vyššie zmienené doplnenie dokazovania, ktoré súd prvej inštancie zamietol ako nehospodárne a neúčelné. V súvislosti s námietkami žalovaného ohľadom zamietnutia návrhu na doplnenie dokazovania ako aj aplikáciou Zákona o úveroch na bývanie, odvolací súd dáva do pozornosti ust. § 15 ods. 3 veta prvá citovaného zákona, v zmysle ktorého, ak osoba v zmluve o úvere na bývanie označená ako veriteľ neoprávnené poskytne úver na bývanie bez povolenia podľa osobitných predpisov, uzatvorená zmluva o úvere na bývanie je neplatná. Pokiaľ teda úvery na bývanie poskytujú iné subjekty ako subjekty vymedzené v ust. § 2 ods. 1 Zákona o úveroch na bývanie, potom sú tieto úvery postihnuté neplatnosťou v súlade s ustanovením § 15 ods. 3 Zákona o úveroch na bývanie. Z citovaného ustanovenia tak jasne vyplýva, že zákonodarca pripúšťa možnosť, že úver na bývanie poskytne aj subjekt, ktorý s oprávnením od NBS nedisponuje. Skutočnosť, či veriteľ má alebo nemá oprávnenie na poskytovanie úverov na bývanie tak nemá vplyv na možnosť aplikácie spomínaného zákona. Z uvedených dôvodov odvolací dospel k totožným záverom ako súd prvej inštancie o nedôvodnosti doplnenia dokazovania, ktoré sa aj odvolaciemu súdu javilo ako nadbytočné a neefektívne. Skutočnosti, ktoré by boli zistené ďalším dokazovaním by neboli spôsobilé privodiť zmenu záverov tak prvoinštančného ako aj odvolacieho súdu o dôvodnosti aplikácie Zákona o úveroch na bývanie.

27. Žalovaný ďalej namietal posúdenie Zmluvy o úvere so zabezpečením uzavretej medzi žalobkyňou a žalovanou ako neplatnej. K uvedenej námietke sa čiastočne odvolací súd vyjadril už v predchádzajúcom bode tohto rozhodnutia. Pokiaľ ide o poskytovanie finančných prostriedkov na zabezpečenie bývania aj inými subjektami odvolací súd dopĺňa, že je dôležité aká zmluva bola uzatvorená medzi účastníkmi zmluvy a o akú zmluvu sa podľa obsahu jedná, teda každú zmluvu je potrebné posudzovať individuálne. V danom prípade odvolací súd aprobuje záver súdu prvej inštancie, že podľa obsahu zmluvy sa jedná o zmluvu o úvere na bývanie. Z ust. § 15 ods. 3 Zákona o úveroch na bývanie je zrejme, že zákonodarca poskytnutie úveru na bývanie veriteľom, ktorý nemá povolenie NBS podľa osobitného predpisu, sankcionuje neplatnosťou zmluvy o úvere na bývanie. S ohľadom na skutočnosť, že žalovaný nie je držiteľom povolenia NBS na poskytovanie úverov na bývanie, pričom za účelom preukázania tejto skutočnosti navrhoval aj doplniť dokazovanie, odvolací súd uzatvára, že Zmluvu o úvere so zabezpečením uzatvorenej stranami sporu dňa 28.05.2019 je potrebné v súlade s ust. § 16 ods. 3 Zákona o úveroch na bývanie posúdiť ako neplatnú. Dôvody, pre ktoré je potrebné na daný zmluvný vzťah aplikovať Zákon o úveroch na bývanie odvolací súd ozrejmil vyššie.

28. Poslednou a najzásadnejšou námietkou žalovaného bolo posúdenie Zmluvy o zriadení záložného práva zo dňa XX.XX.XXXX ako neplatnej z dôvodu neplatnosti Zmluvy o úvere so zabezpečením s tým, že žalovaný osobitne zdôrazňoval, že Zmluva o zriadení záložného práva zabezpečuje nielen pohľadávku vyplývajúcu zo Zmluvy o úvere so zabezpečením, ale aj právo žalovaného na vydanie bezdôvodného obohatenia.

29. Z čl. I, bod 5 Zmluvy o zriadení záložného práva vyplýva, že zabezpečenou pohľadávkou sa na účely tejto Zmluvy, o. i, peňažná pohľadávka Záložného veriteľa ako Veriteľa podľa Zmluvy úvere so zabezpečením uzavretej dňa XX.XX.XXXX voči Dižníkovi, či peňažné pohľadávky, vrátane ich príslušenstva, na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniknú, resp. vznikli Záložnému veriteľovi v súvislosti so Zmluvou o úvere v dôsledku plnenia Záložného veriteľa Dižníkovi bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením právneho dôvodu, ktorý odpadol.

30. V nadväznosti na prejudiciálny záver o neplatnosti Zmluvy o úvere so zabezpečením, sa odvolací súd stotožňuje s právnym názorom súdu prvej inštancie, uvedeným v bodoch 58 až 61 odôvodnenia napadnutého rozsudku, o neplatnosti Zmluvy o zriadení záložného práva ako zmluvy akcesorickej, z dôvodu neplatnosti Zmluvy o úvere so zabezpečením ako zmluvy hlavnej. K uvedenému odvolací súd dopĺňa, že vzájomná závislosť posudzovania oboch zmlúv je v spotrebiteľských právnych vzťahoch založená ustanovením § 52a ods. 2 Občianskeho zákonníka. Vznik každej z týchto zmlúv je podmienkou vzniku ostatných zmlúv a zánik jednej z týchto zmlúv iným spôsobom než splnením alebo spôsobom nahrádzajúcim splnenie spôsobuje zánik ostatných závislých zmlúv, a to s obdobnými právnymi účinkami. Uvedenou úpravou tak zákonodarca nepreferuje hlavné alebo vedľajšie spotrebiteľské zmluvy, ale právne účinky zániku spotrebiteľských zmlúv spája s každou jednou spotrebiteľskou zmluvou rovnocenne, a to s účinkami pre všetky ostatné spotrebiteľské zmluvy. Možno oprávnené usudzovať, že zákonodarca sprísnený koncept vzájomnej závislosti spotrebiteľských zmlúv pri abstrahovaní od

štatútu hlavného záväzku zložil z dôvodu efektívneho presadzovania ochrany práv spotrebiteľa, ktorý je v aplikačnej praxi permanentne vystavený početným záväzkom, ktoré sú v rôznych životných situáciách doslova vnucované, a to neraz aj za cenu porušenia zákazu viazania poskytovania produktov a služieb alebo porušovania zákazu používania nekalých obchodných praktík (viac Občiansky zákonník I., 2. Vydání, 2019, s. 542 - 548: M. Budjač). Vzhľadom na absolútnu neplatnosť Zmluvy o úvere so zabezpečením od počiatku nemožno hovoriť o vzniku tejto zmluvy, a keďže Zmluvu o zriadení záložného práva je nutné považovať za vzájomne závislú spotrebiteľskú zmluvu uzavretú pri tom istom rokovaní, nemožno za vyššie opísaných okolností dovodiť ani platný vznik označenej záložnej zmluvy.

31. Pokiaľ ide o posúdenie Zmluvy o úvere so zabezpečením ako zmluvy spotrebiteľskej, odvolací súd uvádza, že zo Zákona o poskytovaní úverov na bývanie č. 90/2016 jednoznačne vyplýva, že uvedená zmluva má spotrebiteľský charakter. Navyše, nespotebiteľský charakter Zmluvy o úvere so zabezpečením sa žalovanému v priebehu celého konania nepodarilo preukázať. Odvolací súd pritom osobitne zdôrazňuje, že nespotebiteľský charakter zmluvy musí byť preukázaný bezpečne, spôsobom nevzbudzujúcim dôvodné pochybnosti. V opačnom prípade je potrebné uplatniť výklad v súlade s ustanovením § 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad pre spotrebiteľa priaznivejší. K tomuto odvolací súd dopĺňa, že pre správny záver v otázke povahy úverového vzťahu je vždy potrebné vychádzať z tzv. skutočného účelu zmluvy, ktorý nie je, respektíve nemusí byť formálne v zmluve deklarovaný.

32. Ako odvolací súd uviedol už vyššie, žalovaný namietal závery prvoinštančného súdu týkajúce sa neplatnosti Zmluvy o zriadení záložného práva vo vzťahu k zabezpečenej peňažnej pohľadávke žalovaného na vydanie bezdôvodného obohatenia.

33. Úvodom odvolací súd zdôrazňuje, že nespochybuje možnosť zabezpečiť záložným právom aj záväzok, ktorý nie je založený na zmluve (napr. zákonná povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie). Uvedené závery potvrdzuje aj uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Cdo 3737/2010 zo dňa 20. 03. 2012, v ktorom Najvyšší súd ČR riešil kľúčovú otázku, či môže byť záložným právom zabezpečený záväzok, ktorý nevznikol zo zmluvy, ale priamo zo zákona (akým je povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie), pričom dospel ku kladnej odpovedi. Uvedené však nič nemení na záveroch odvolacieho súdu zmienených vyššie, ktorý posúdil Zmluvu o úvere so zabezpečením ako neplatnú v dôsledku čoho, v súlade s ust. § 52a Občianskeho zákonníka, je absolútne neplatnou aj Zmluva o zriadení záložného práva ako celok, a to vo vzťahu k všetkým záväzkom, ktoré táto zmluva zabezpečovala, teda nielen k záväzku plynúceho zo Zmluvy o úvere so zabezpečením, ale aj ďalším zabezpečeným pohľadávkam uvedeným v čl. I, bod 5 písm. b) až e) Zmluvy o zriadení záložného práva, t. j. aj k peňažnej pohľadávke na vydanie bezdôvodného obohatenia. Pokiaľ teda bolo súdom prvej inštancie ustálené, že Zmluva o zriadení záložného práva je neplatná, pričom tento právny záver odvolací súd aproboval, je Zmluva o zriadení záložného práva neplatná v celom svojom rozsahu, a preto nemôže obstať argumentácia žalovaného o jej platnosti vo vzťahu k dielčiemu nároku, t. j. nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia ani k žiadnym jej jednotlivým ustanoveniam.

34. Preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa ustanovenia § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny potvrdil. Správne rozhodnutie vo veci samej zodpovedá aj správne rozhodnutie súdu prvej inštancie v súvislosti s výrokom o nároku na náhradu trov konania, preto aj v tejto časti bol rozsudok potvrdený.

35. To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP. Judikatúra tohto súdu však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Zodpovedané majú byť len tie otázky, ktoré majú pre vec zásadný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998. Ústavný súd SR vyslovil, že: "súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu". (porovnaj IV. ÚS 115/03). S poukazom na uvedené odvolací súd nepovažoval

za potrebné sa vyjadrovať k ostatným dôvodom odvolania, nakoľko tieto sú pre rozhodnutie v merite veci bez významu.

36. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnej žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnému žalovanému v plnom rozsahu s tým, že o ich výške rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).

37. K výroku o trovách dovolacieho konania odvolací súd uvádza nasledovné. V súdenom prípade je nepochybné, že dôvodom procesného úspechu žalovanej v konaní o dovolaní proti rozsudku odvolacieho súdu bolo iba porušenie práva na spravodlivý proces, keď sa odvolací súd podľa názoru NSSR nevysporiadal s podstatnými argumentmi odvolateľky a tieto bez primeraného vysvetlenia ignoroval, čím bolo namieste odvolaciemu súdu pričítať dovolaním vytykanú vadu zmätočnosti. Podstatné je tiež, že tento úspech v dovolacom konaní v konečnom výsledku ani z časti nevedol k úspechu žalovanej. V takom prípade by izolované prihládanie len na výsledok dovolacieho konania bez ohľadu na definitívny výsledok sporu nezodpovedalo elementárnym kritériám spravodlivosti a viedlo k nespravodlivým dôsledkom spočívajúcimi v priznaní nároku na náhradu trov konania inak celkovo v konaní neúspešnej procesnej strane. Podľa názoru odvolacieho súdu by takéto rozhodnutie (priznanie náhrady trov konania neúspešnej procesnej strane) museli odôvodňovať špecifické okolnosti prípadu, vo svetle ktorých by bolo možné považovať rozhodnutie o priznaní dovolacích trov procesnej strane, ktorá nebola v konaní napokon úspešná, za spravodlivé, čo však nie je súdený prípad. Na podporu tohto záveru odvolací súd poukazuje na právne závery vyplývajúce z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6CdoPr/4/2025 z 27.05.2025, sp. zn. 3Cdo/74/2024 z 25.06.2025, či sp. zn. 9Cdo/4/2025 z 20.8.2025 vydaných v poslednom období. Podľa týchto záverov, z rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 453/2019 nevyplýva povinnosť súdov vždy samostatne rozhodovať o trovách dovolacieho konania, ide skôr o výnimočnú možnosť, pri ktorej je vždy potrebné brať zreteľ na zásadu úspechu v spore, vyjadrenú v ustanovení § 255 ods. 1 CSP, keď procesný úspech sa spravidla určuje vo vzťahu k predmetu sporu.

38. Vyššie opísané okolnosti vyplývajúce z procesnej situácie v tejto veci, danej charakterom tohto konania odôvodňujú aby žalovanej, ktorá bola v predchádzajúcom dovolacom konaní síce formálne úspešná, nebola voči v spore ako takom inak procesne úspešnej žalobkyni, priznaná náhrada trov predchádzajúceho dovolacieho konania. Žalobkyni zároveň nárok na trovy dovolacieho konania nevznikol, keďže z rozhodnutia NSSR nebolo možné vyvodiť úspech žalobkyne v dovolacom konaní.

39. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 2: 1.

40. Menšinový názor sudcu, člena senátu JUDr. Andreja Radomského k rozhodnutiu senátu vo veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 6Co/33/2025, týkajúcej sa prieskumu rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 29C/1/2022 - 111 zo dňa 30.11.2022 z pohľadu možnosti záložným právom platne zabezpečiť záväzok spotrebiteľa, ktorý nevznikol zo zmluvy, ale priamo zo zákona, akým je v posudzovanej veci povinnosť spotrebiteľa vydať bezdôvodné obohatenie.

41. Za podstatné považujem zodpovedanie hmotnoprávnej otázky či samotná neplatnosť hlavného zabezpečeného záväzku spôsobila aj neplatnosť záložnej zmluvy v tej jej konkrétnej časti, v ktorej sa záložné právo malo vzťahovať k pohľadávke z bezdôvodného obohatenia, ktorá vznikla práve v dôsledku neplatnej úverovej zmluvy. Teda dôsledne posúdiť či samotná neplatnosť úverovej zmluvy spôsobila nemožnosť zriadenia záložného práva k pohľadávke, ktorej vznik bol priamym účinkom tejto neplatnosti, príp., či bolo predmetnou záložnou zmluvou platne dojednané zabezpečenie vrátenia pohľadávky z bezdôvodného obohatenia titulom neplatnej úverovej zmluvy v prípade, že pohľadávka z bezdôvodného obohatenia bola jasne a určito vymedzená, ako je tomu v tejto posudzovanej veci.

42. Som toho názoru, že závery prvoinštančného súdu a senátu tunajšieho odvolacieho súdu týkajúce sa neplatnosti Zmluvy o zriadení záložného práva vo vzťahu k zabezpečenej peňažnej pohľadávke žalovaného na vydanie bezdôvodného obohatenia u spotrebiteľa sú nesprávne.

43. Aj v prípadnej neplatnosti celej úverovej zmluvy (s týmto právnym záverom a rozhodnutím senátu sa stotožňujem z vyššie uvedených dôvodov), keďže záložná zmluva zabezpečovala aj pohľadávku na

vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške poskytnutého úveru, ktorá vznikla z neplatného právneho úkonu - úverovej zmluvy, je možné dospieť k záveru, že vo vzťahu k tejto pohľadávke záložné právo vzniklo platne. Z čl. I. ods. 5 písm. d) Záložnej zmluvy zo dňa XX.XX.XXXX je zrejmé, že zabezpečenou pohľadávkou sa na účely tejto zmluvy považovala aj peňažná pohľadávka, vrátane príslušenstva na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá vznikne, resp. vznikla záložnému veriteľovi v súvislosti so zmluvou o úvere v dôsledku plnenia záložného veriteľa dlžníkovi bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Z predmetného článku zmluvy je zrejmé, že zmluvné strany záložnej zmluvy sa dohodli okrem iného aj na tom, že záložnou zmluvou zriadené záložné právo bude zabezpečovať aj peňažnú pohľadávku v sume 61.500 eur, pre prípad, že by bola úverová zmluva vyhodnotená ako neplatný právny úkon a plnenie na jej podklade by sa tak stalo bezdôvodným obohatením. Zmluva o zriadení záložného práva tak bola koncipovaná tak, že záložné právo zabezpečovalo aj vrátenie pohľadávky z bezdôvodného obohatenia v prípade neplatnosti úverovej zmluvy. Pôvodný nárok na vrátenie tejto peňažnej pohľadávky vyplýval z ust. § 15 ods. 3 veta druhá zákona č. 90/2016 Z. z., avšak pokiaľ úverová zmluva bola súdmi oboch inšancií posúdená ako absolútne neplatný právny úkon, je potrebné ju považovať za neplatný úkon od počiatku. V takom prípade možno dospieť iba jednému záveru a to, že vykonané plnenie na jej základe sa stalo bezdôvodným obohatením okamihom jeho poskytnutia. Považujem za potrebné poukázať na uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29 Cdo 3737/2010 zo dňa 20. 03. 2012, v ktorom Najvyšší súd ČR riešil kľúčovú otázku, či môže byť záložným právom zabezpečený záväzok, ktorý nevznikol zo zmluvy, ale priamo zo zákona (akým je povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie), pričom dospel ku kladnej odpovedi. Zároveň je treba mať na zreteli, že zriadenie záložného práva na zabezpečenie pohľadávky z bezdôvodného obohatenia pritom zákony SR nevylučujú. Aj z tohto možno vyvodiť, že podľa § 151c ods. 2 Občianskeho zákonníka, záložným právom možno zabezpečiť aj pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti alebo ktorej vznik závisí od splnenia podmienky.

44. Za kľúčové považujem uviesť si skutočnosť, že označenou záložnou zmluvou boli zabezpečené viaceré pohľadávky so samostatným právnym základom ich vzniku, pričom tieto hmotnoprávne základy upravovala záložná zmluva v rozmedzí čl. I bod 5 od písmena a) až po písmeno e). Z tohto pohľadu je zrejmé, že upravovala nielen pohľadávku zo zmluvy o úvere, ale okrem iných aj pohľadávku na vrátenie bezdôvodného obohatenia v prípade neplatnosti úverovej zmluvy. Mám za to, že každá z týchto pohľadávok je pohľadávkou samostatnou, má odlišný právny základ a odlišný časový okamih vzniku. Z tohto dôvodu nemožno aplikovať s ust. § 52a Občianskeho zákonníka vo vzťahu k všetkým záväzkom, ktoré táto zmluva zabezpečovala, teda nielen k záväzku plynúcemu zo Zmluvy o úvere so zabezpečením, ale aj ďalším zabezpečeným pohľadávkam uvedeným v čl. I, bod 5 písm. b) až e) Zmluvy o zriadení záložného práva, teda aj k peňažnej pohľadávkou na vydanie bezdôvodného obohatenia identifikovanej pod písm. d).

45. Súhlasím s postulátom, že neplatnosť hlavnej úverovej zmluvy vedie k zániku záložného práva, avšak výnimka platí vtedy, ak bola záložná zmluva formulovaná dostatočne široko a určito (napr. zabezpečenie pohľadávky do určitej výšky a príslušenstva s ohľadom na konkrétny právny titul), tak, že zabezpečuje aj reštitučný nárok v podobe bezdôvodného obohatenia. V tomto prípade argumentujem nie proti princípom akcesority, ale preukázaním, že napriek neplatnosti úverovej zmluvy je záložná zmluva platná z hľadiska určenia zabezpečovanej pohľadávky, pretože táto určitosť sa vzťahuje aj na následne vzniknutú pohľadávku z bezdôvodného obohatenia. NSČR sp. zn. 29 Cdo 3737/2010 zo dňa 20. 3. 2012 riešil kľúčovú otázku, či môže byť záložným právom zabezpečený záväzok, ktorý nevznikol zo zmluvy, ale priamo zo zákona (akým je povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie). Najvyšší súd dospel k záveru, že právna úprava (vtedy platný Občiansky zákonník, § 152) nevyžaduje, aby zabezpečovaný záväzok pochádzal výlučne zo zmluvy. Pokiaľ je pohľadávka z bezdôvodného obohatenia individuálne určená a existuje platná záložná zmluva, ktorá túto pohľadávku označuje ako zabezpečenú, záložné právo je platne zriadené. Preto, aby záložné právo mohlo "prežiť" neplatnosť úverovej zmluvy a zabezpečovalo pohľadávku z bezdôvodného obohatenia, právna prax pripúšťa, že to môže nastať, len ak je splnená podmienka určitosti špecifikácie pohľadávky v pôvodnej záložnej zmluve. Ak zabezpečovacia zmluva v niektorej svojej časti obsahuje nároky, ktoré nie sú priamo viazané na úver, ale na iné zákonné právne tituly (napr. bezdôvodné obohatenie), môže sa v tejto časti považovať za platnú. Podľa § 39 OZ sa právny úkon, ktorý je v rozpore so zákonom, považuje za neplatný. Avšak, ak zmluva o záložnom práve obsahuje jasne definovanú sumu bezdôvodného obohatenia (čo platí pre posudzovaný prípad), zabezpečenie toho nároku musí „prežiť“, pretože nie je priamo viazané na platnosť úverovej zmluvy. Z uvedeného možno mať za to, že záložným právom môže byť zabezpečený aj záväzok, ktorý nie je založený na

zmluve, ako napríklad zákonná povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie. Záložné právo zabezpečuje pohľadávku, keďže hlavnou funkciou záložného práva je zabezpečiť pohľadávku veriteľa. Záložné právo totiž v tomto prípade zabezpečuje konkrétnu zákonnú pohľadávku veriteľa, a nie konkrétny zmluvný vzťah, z ktorého pohľadávka vznikla. To znamená, že ak niekto poruší zákonnú povinnosť a dlží inej osobe bezdôvodné obohatenie, veriteľ si túto pohľadávku môže zabezpečiť záložným právom a v prípade nesplnenia sa uspokojiť z predmetu zálohu. Pohľadávka nemusí byť zmluvná, zákon umožňuje zabezpečiť aj pohľadávky, ktoré nie sú založené na zmluve, ale vznikli priamo zo zákona. Ak jedna osoba neoprávnene získa obohatenie na úkor druhej, vzniká jej zákonná povinnosť toto obohatenie vydať. Veriteľa žiadna právna úprava neobmedzuje v možnosti zabezpečiť si túto pohľadávku záložným právom. Ak povinná osoba (dlžník) svoje obohatenie nevydá, veriteľ sa môže domáhať uspokojenia zo zálohu (napr. z hnutelnej veci, nehnuteľnosti), ktorým bola pohľadávka zabezpečená. Na základe vyššie uvedeného som dospel k názoru, že záložné právo je zabezpečovacím právom, ktoré môže existovať nezávisle od platnosti základného záväzku, pokiaľ sa vzťahuje aj na iný právny titul (bezdôvodné obohatenie). Pokiaľ každá z pohľadávok je pohľadávkou samostatnou, ktorá má odlišný právny základ a odlišný časový okamih vzniku nemožno aplikovať s ust. § 52a Občianskeho zákonníka vo vzťahu k všetkým záväzkom, ktoré táto zmluva zabezpečovala. V opačnom prípade by sme a priori pri zmluvnej strane ktorou je spotrebiteľ, úplne vylúčili veriteľovu možnosť uzatvorenia Zmluvy o zriadení záložného práva vo vzťahu k zabezpečenej peňažnej pohľadávke veriteľa na vydanie bezdôvodného obohatenia, pretože by bola z každého možného pohľadu považovaná za vzájomne závislú spotrebiteľskú zmluvu, čo v zásade považujem za nutné vylúčiť.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C.s.p.).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).